

Stockholm den 2 maj 2018

R-2018/0495

Till Justitiedepartementet

Ju2018/01460/EMA

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 5 mars 2018 beretts tillfälle att avge yttrande över departementspromemorian konsekvenser för arbetsgivare vid återkallelse av uppehållstillstånd för arbete (Ds 2018:7).

Advokatsamfundet har i huvudsak ingen erinran mot förslaget, men anser att det bör bli föremål för ytterligare utredning och förtydliganden i det fortsatta lagstiftningsarbetet. Advokatsamfundet vill särskilt framföra följande synpunkter.

Advokatsamfundet är i grunden positivt till att en arbetstagare ges möjlighet till ersättning i vissa fall när ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för arbete återkallas. Advokatsamfundet bedömer att lagen framför allt kommer att få en avhållande effekt i samband med anställningars ingående och att ärenden i mindre utsträckning kommer att drivas rättsligt. Exempelvis torde en person som är lågutbildad eller har bristande kunskaper i det svenska språket ha svårt att ta tillvara sina rättigheter. Det är också en ekonomisk fråga att kunna driva en tvist samtidigt som risken för att drabbas av rättegångskostnader kan få en avhållande effekt. Det är dock positivt om den föreslagna lagen ger en arbetsgivare incitament att tillhandahålla en anställning som uppfyller förutsättningarna för ett uppehållstillstånd. Härigenom skyddas den enskilde arbetskraftsinvandrararen som ofta befinner sig i en svag ställning. Arbetsgivarens ansvar för att upprätthålla nivån på anställningsvillkoren blir också tydligt genom införande av lagen.

Förslaget är emellertid behäftat med ett antal oklarheter. Av förslaget följer att den som vill driva en tvist om ersättning kan beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd. Det kan ifrågasättas om en utlänning kommer att stanna kvar i Sverige för att få ett eventuellt

skadestånd som dessutom är schabloniserat. Det är i sådant fall oklart om utlänningen får arbeta under tillståndstiden, antingen hos samma eller annan arbetsgivare. Vidare väcker förslaget frågor om huruvida ny anknytning kan uppkomma som medför rätt till uppehållstillstånd och om arbetskraftsinvandraren har tillgång till samhällets alla funktioner på samma sätt som innan. Enligt Advokatsamfundets bedömning skulle bestämmelsen vidare kunna medföra ett incitament för utlänningen att inleda en process i främsta syfte att få ett tillfälligt uppehållstillstånd och inte för att få skadestånd. Det är dessutom oklart om en förlängning av uppehållstillståndet kan ske om tvisten inte är avgjord inom den tid som beviljats och hur handläggningen av dessa ärenden kommer att påverkas av gällande handläggningstider. Ovanstående frågor bör enligt Advokatsamfundets mening utredas närmare.

Advokatsamfundet ställer sig också tveksamt till att uppehållstillstånd bör meddelas endast om utlänningen verkligen behöver vistas i landet för att kunna föra sin talan (s. 61). Formuleringen är olycklig, då den ger utrymme för snäva tolkningar som i slutändan kan leda till att arbetstagaren inte kan ta tillvara sin rätt.

Vad sedan gäller frågan om inhibition ifrågasätter Advokatsamfundet lämpligheten i att Migrationsverket ska göra en preliminär bedömning av sannolikheten för ett bifall till ansökan om uppehållstillstånd. En rimligare begränsning vore att neka inhibition endast i de fall där det är uppenbart att en ansökan inte kommer vinna bifall.

Vidare kan det ifrågasättas varför tidsfristen för talans väckande ska vara två år. De flesta arbetstagare som torde beröras av lagförslaget är lågutbildade och saknar juridiska kunskaper. Vidare kan språkproblem finnas. En tvåårsgräns synes därför vara i kortaste laget. En längre tidsfrist vore mer rimlig för att ge arbetstagaren möjlighet att sätta sig in i sina rättigheter och tillvarata dem på rätt sätt. Varför en rätt till kränkingsersättning bör begränsas till två år har inte närmare motiverats av utredningen. Huvudregeln är att en skadeståndsfordran preskriberas efter tio år och det förefaller märkligt att i detta fall införa en negativ särreglering.

Slutligen delar Advokatsamfundet utredningens bedömning att det inte bör införas något särskilt straffansvar eller sanktionsavgift för en arbetsgivare i de fall där anställningsvillkoren inte uppfyller kraven.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Anne Ramberg